

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
İQTİSADİYYAT NAZİRLİYİ YANINDA
DÖVLƏT VERGİ XİDMƏTİ

Vergi Məcəlləsində edilmiş dəyişikliklər suallar və cavablarda

Kitabça “Azərbaycan Respublikasının
Vergi Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında”
Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 5 dekabr tarixli
1033-VIQD nömrəli Qanunu əsasında hazırlanıb.

BAKİ 2024

MÜNDƏRİCAT

Sahibkarlıq subyektlərinin vergi yükünün azaldılması və sahibkarlıq fəaliyyətinin təşviq edilməsi	3
Sosial xarakterli güzəştlər vasitəsilə əhalinin vergi yükünün azaldılması	21
Vergi inzibatçılığının, o cümlədən vergi nəzarəti mexanizminin təkmilləşdirilməsi və vergitutma bazasının genişləndirilməsi	27

Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklər suallar və cavablarda

Azərbaycan Respublikasının 5 dekabr 2023-cü il tarixli 1033-VIQD nömrəli Qanunu ilə Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişikliklər təsdiq edilib. Qanunla Vergi Məcəlləsinə edilən növbəti əsaslı dəyişikliklər aşağıdakı bir neçə əsas istiqaməti əhatə edir:

- Sahibkarlıq subyektlərinin vergi yükünün azaldılması və sahibkarlıq fəaliyyətinin təşviq edilməsi;
- Sosial xarakterli güzəştlər vasitəsilə əhəlinin vergi yükünün azaldılması;
- Vergi inzibatçılığının, o cümlədən vergi nəzarəti mexanizminin təkmilləşdirilməsi və vergitutma bazasının genişləndirilməsi.

Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklərin vergi ödəyiciləri tərəfindən daha ətraflı mənimsənilməsi üçün sual-cavab kitabçası hazırlanıb. Ümid edirik ki, bu sual-cavab kitabçası hamı üçün faydalı olacaq.

Kitabçada verilmiş adlar və hadisələr şərti olaraq seçilib.

1

Sahibkarlıq
subyektlərinin
vergi yükünün
azaldılması
və sahibkarlıq
fəaliyyətinin
təşviq edilməsi

1. 2024-cü il üzrə hesabat dövrünü 100.000 manat mənfəətlə başa vuran dərman ləvazimatlarının satışı ilə məşğul olan müəssisə tərəfindən talessemiya xəstələrinin müalicəsi məqsədilə “Milli Talessemiya Mərkəzi”nə 2024-cü ildə 20.000 manat nağdsız qaydada ianə edilib. Qeyd olunan sosial ödənişlə bağlı müəssisəyə hər hansı vergi güzəştə tətbiq olunurmu?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 106.1.18-ci maddəsinin müddəalarına əsasən, vergi ödəyicisinin hesabat ilinin mənfəətinin 15 faizindən çox olmayan hissəsinin müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan tərəfindən müəyyən edilən meyarlara cavab verən səhiyyə sahəsində fəaliyyət göstərən müəssisə, idarə və təşkilatlara köçürülən hissəsi 2024-cü il 1 yanvar tarixdən 5 il müddətinə mənfəət vergisindən azad edilib. Bu maddənin müddəaları yalnız nağdsız qaydada ödənilən xərclərə münasibətdə tətbiq olunur. Belə ki, 2024-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin 106.1.18-ci maddəsində edilmiş dəyişikliyə əsasən, güzəşt məbləği mənfəətin 10 faizindən 15 faizinə qədər qaldırılıb. Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 12 mart tarixli 88 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 106.1.18-ci maddəsinə uyğun olaraq, vergidən azadolunma məqsədləri üçün elm, təhsil, səhiyyə, idman və mədəniyyət sahələrində fəaliyyət göstərən müəssisə, idarə və təşkilatların Meyarları”n 4-cü bəndində səhiyyə sahəsində fəaliyyət göstərən müəssisə, idarə və təşkilatların meyarları müəyyən edilib.

Buna əsasən, müəssisə tərəfindən sözügedən Meyarlara cavab verən tibb müəssisəsinə 2024-cü il üzrə hesabat ilinin mənfəətinin 15 faizindən çox olmayan hissəsinin ianə məqsədilə ($100.000 \times 15\% = 15.000$) köçürülməsi mənfəət vergisindən azaddır.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 106.1.18-ci maddəsi

2. Müəssisəmiz xarici filmlərin dublyajını həyata keçirir. Cəmi 14 işçisi fəaliyyət göstərən müəssisə kiçik sahibkarlıq subyektidir. 2024-cü ildən Vergi Məcəlləsində film istehsalı və dublyaj sahəsində güzəştlər müəyyən edilib. Həmin güzəştlər müəssisəmizə münasibətdə də tətbiq olunacaqmı?

Cavab: Vergi Məcəlləsinə 2024-cü ilin yanvarın 1-dən əlavə edilmiş 106.1.33-cü maddəyə əsasən, qanunla müəyyən olunmuş qaydada Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatdan keçən və filmin istehsalını, habelə dublyajını həyata keçirən, mikro sahibkarlıq subyekti olmayan kinematografiya müəssisəsinin sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə etdikləri mənfəətin 75 faizi 3 il müddətinə mənfəət vergisindən azaddır.

Buna əsasən, filmlərin dublyajını həyata keçirən və kiçik sahibkarlıq subyekti olan müəssisənin sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə etdiyi mənfəətinin 75 faizi 2024-cü il yanvarın 1-dən 3 il müddətinə mənfəət vergisindən azaddır.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 106.1.33-cü maddəsi

3. “Aqrar” ASC kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı sahəsində ixtisaslaşıb. Məlum olduğu kimi, Vergi Məcəlləsində kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı fəaliyyəti üzrə mənfəət, habelə bu fəaliyyət üzrə satışdankənar gəlirlər və dividend gəlirləri 2024-cü il yanvarın 1-dək mənfəət vergisindən azad edilib. Bilmək istəyirəm ki, bu güzəştlər 2024-cü ildən sonra da davam edəcəkmi?

Cavab: Bildiririk ki, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçıları, torpaq vergisi istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş mənfəət vergisini, əlavə dəyər vergisini, sadələşdirilmiş sistem üzrə vergini, eyni zamanda həmin fəaliyyət prosesində istifadə olunan obyektlərdən əmlak vergisini ödəməkdən 2024-cü ilin 1 yanvar tarixinədək, gəlir vergisindən isə müddətsiz azad edilib.

Vergi Məcəlləsində 2024-cü il yanvarın 1-dən edilmiş dəyişikliklərə əsasən, müvafiq azadolmaların, habelə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı ilə əlaqədar hüquqi şəxslərə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına verilən subsidiyalar və kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçısı olan rezident hüquqi şəxslərin iştirakçılarının bu sahə üzrə dividend gəlirlərinin mənfəət (gəlir) vergisindən azadolması 2024-cü ilin yanvar ayının 1-dən daha 3 il müddətinə artırılıb.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 102.1.11-ci, 102.1.11-1-ci, 106.1.14-cü, 106.1.14-1-ci, 164.1.18-ci, 199.9-cu və 218-1.1.1-ci maddələri

4. Anam Azərbaycan Dövlət Tibb Universitetinin Tədris-Cərrahiyyə Klinikasında ürək əməliyyatı keçirib. Klinikada göstərilən tibbi xidmətlərə görə təqdim edilmiş nəzarət-kassa aparatının çeki əsasında ƏDV-ni geri qaytarmaq istədikdə xidmət üzrə ƏDV-nin tətbiq edilmədiyi qeyd olunur və ƏDV-nin geri qaytarılması mümkün olmur. Bunun səbəbi nədir?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, tədris bazası kimi fəaliyyət göstərən tibb müəssisələrində tibbi xidmətlərin göstərilməsi 2024-cü il yanvarın 1-dən 3 il müddətinə ƏDV azad edilib.

Buna əsasən, tədris bazası kimi fəaliyyət göstərən tibb müəssisələri tərəfindən göstərilən tibbi xidmətlər 2024-cü il yanvarın 1-dən 3 il müddətinə ƏDV-dən azad olunduğu üçün həmin xidmətlərin alınması zamanı ƏDV ödənilmir və bu zaman “ƏDV geril” mexanizmi tətbiq olunmur.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 164.1.51-1-ci maddəsi

5. “XX” MMC-yə məxsus “Daşbulaq” istirahət mərkəzinə 3 mərtəbəli otel binası və 15 kotec aiddir. Bildiyimiz kimi, 2024-cü ildən turizm sektoru üçün əmlak vergisi üzrə vergi güzəşti tətbiq edilib. Bilmək istərdik: MMC-yə məxsus bu binalara görə əmlak vergisi öhdəliyi necə hesablanacaq?

Cavab: Vergi Məcəlləsinin 1 yanvar 2024-cü ildən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, həmin Məcəllənin 199.11-ci, 199.14-cü və 199.15-ci maddələri nəzərə alınmaqla, Bakı, Sumqayıt, Xırdalan şəhərləri və Abşeron rayonu istisna olmaqla respublikanın digər şəhər və rayonlarında, o cümlədən Naxçıvan Muxtar Respublikasında mehmanxana (hotel) və sanatoriya fəaliyyətində istifadə edilən (bu Məcəllənin 16.3-cü maddəsinə müvafiq olaraq, sahibkarlıq fəaliyyətinin müvəqqəti dayandırıldığı dövr istisna edilməklə) yerləşmə vasitəsi olan daşınmaz əmlaklara görə əmlak vergisi 2024-ci il yanvarın 1-dən 3 il müddətinə 75 faiz azaldılır.

Eyni zamanda, Vergi Məcəlləsinin 198.2-ci maddəsinə əsasən, müəssisələr və fərdi sahibkarlar əsas vəsaitlərin bu Məcəllənin 202-ci maddəsinə uyğun olaraq müəyyənləşdirilən dəyərindən 1 faiz dərəcəsi ilə əmlak vergisi ödəyirlər.

Qeyd olunanlara əsasən, 2024-ci il yanvarın 1-dən 3 il müddətinə hüquqi şəxs tərəfindən balansında olan mehmanxana (hotel) və sanatoriya fəaliyyətində istifadə edilən yerləşmə vasitəsi olan daşınmaz əmlakların sahələrinə görə Vergi Məcəlləsinin tələblərinə uyğun hesablanmış əmlak vergisinin 75 faizi azaddır.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 198.2-ci və 199.21-ci maddələri

6. Beynəlxalq yükdaşıma fəaliyyəti ilə məşğul olan “AZTİR” MMC-nin 2023-cü ilin sonuna balansında 1.800.000 manat dəyərində yük nəqliyyat vasitələri vardır. 2024-cü ildə həmin nəqliyyat vasitələrinə 160.000 manat təmir xərci çəkilib. Təmir xərcinin hansı hissəsi gəlirdən çıxıla bilər?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, yük avtomobillərinə münasibətdə hər il üçün gəlirdən çıxılmalı olan təmir xərclərinin məhdudlaşdırılan həddi ilin sonuna qalıq dəyərinin 5 faizindən 8 faizinədək artırılmışdır.

Buna əsasən, MMC-nin balansında olan yük nəqliyyat vasitələrinin əvvəlki ilin sonuna qalıq dəyərinin 8 faizi həcmində hissəsi ($1.800.000 \times 8\% = 144.000$) gəlirdən çıxılır və təmir xərclərinin məhdudlaşdırmadan artıq olan hissəsi ($160.000 - 144.000 = 16.000$) həmin əsas vəsaitin cari vergi ilinin sonuna qalıq dəyərində əlavə edilir.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 114.6-cı və 115.1-ci maddələri

7. 2024-cü ilin yanvar ayından 3 illik icarəyə götürdüyüm obyektə yeməxana işlədirəm. Obyektin dizaynını dəyişmək üçün öz hesabıma 6.000 manat məbləğində binanın təmirinə xərc çəkmişəm. Bu xərcləri gəlirdən necə çıxıa bilərəm?

Cavab: Bildiririk ki, 2024-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin 115.6-1-ci maddəsində edilmiş dəyişikliklərə əsasən, icarəçinin balansında uçota alınmayan əsas vəsaitlərin təmirinə çəkilən və icarə haqqı ilə əvəzləşdirilməyən, yaxud icarəyə verən tərəfindən əvəzi ödənilməyən xərclər bağlanmış müqavilə müddəti ərzində, lakin 5 ildən az olmayaraq illər üzrə mütənasib məbləğlərdə amortizasiya olunmaqla gəlirdən çıxılır. İcarəyə götürülmüş əsas vəsaitlərin təmirinə çəkilən xərclər hər il üzrə ayrıca olaraq kapitalaşdırılır və bu maddə ilə müəyyən edilmiş qaydada amortizasiya olunur.

Buna əsasən, icarəçinin balansında uçota alınmayan binanın təmirinə çəkilən və icarə haqqı ilə əvəzləşdirilməyən, yaxud icarəyə verən tərəfindən əvəzi ödənilməyən xərclər kapitalaşdırılaraq 5 ildən az olmayaraq illər üzrə mütənasib məbləğlərdə (sorguda göstərilən halda hər il üzrə $6.000/5=1200$) amortizasiya olunaraq gəlirdən çıxılır.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 115.6-1-ci maddəsi

8. Sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi kimi, mikro sahibkarlıq subyekti olmaqla, Bakı şəhərində geyim mallarının pərakəndə satışı ilə məşğulam. 2024-cü ilin 1-ci rübü üzrə hasilatım 10.000 manat olmuşdur. Fəaliyyətimlə bağlı xərclərim və sosial yüküm çox olduğundan qazancım xərclərimi ödəmir. Bilmək istərdim: Vergi Məcəlləsində bu fəaliyyətlə bağlı hər hansı vergi güzəşti nəzərdə tutulubmu?

Cavab: Vergi Məcəlləsinin 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi kimi fəaliyyət göstərən mikro sahibkarlıq subyekti olan fiziki şəxslər tərəfindən özlərinə görə ödədikləri rüblük məcburi dövlət sosial sığorta haqqı məbləğinin 25 faizi 2024-cü il 1 yanvar tarixindən 3 il müddətinə vergi ödəyicisinin rüb ərzində hesablanmış sadələşdirilmiş vergi öhdəliyindən (həmin öhdəliklərin məbləğindən çox olmamaqla) çıxılır.

Buna əsasən, 2024-cü ilin 1-ci rübü üzrə tərəfinizdən hesablanmış rüblük məcburi dövlət sosial sığorta haqqının 25 faizi ($86,25 \times 25\% \times 3 = 64,69$ manat) rüb ərzində hesablanmış sadələşdirilmiş vergi öhdəliyindən çıxılmaqla yerdə qalan məbləğ dövlət büdcəsinə ödənilir ($10.000 \times 2\% - 64,69 = 135,31$).

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 221.1-1-ci maddəsi

9. Müəssisə xaricdən kartof idxal edərək ölkədə topdansatışını həyata keçirir. Bildiyimizə görə, kənd təsərrüfatı mallarının topdan və pərakəndə satışının ticarət əlavəsi tətbiq edilməklə həyata keçirilməsi və ödənilmiş ƏDV-nin əvəzləşdirilməməsi mövcud qanunun tələbləridir. Belə olan halda, idxal etdiyimiz həmin məhsullara görə ödənilmiş ƏDV məbləğini necə əvəzləşdirə bilərik?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 175.12-ci maddəsinə əsasən, kənd təsərrüfatı məhsullarının topdan və pərakəndə satışı ilə məşğul olan vergi ödəyiciləri tərəfindən 2022-ci il yanvarın 1-dən əldə edilmiş kənd təsərrüfatı məhsullarına görə 3 il müddətində ödənilmiş ƏDV məbləğləri əvəzləşdirilmir.

Vergi Məcəlləsinə 2024-cü ilin yanvarın 1-dən əlavə edilmiş 175.13-cü maddəyə əsasən, bu Məcəllənin 175.12-ci maddəsinin müddəalarından asılı olmayaraq, idxal edilmiş kənd təsərrüfatı məhsullarının topdan və pərakəndə satışı ilə məşğul olan vergi ödəyiciləri həmin məhsullara görə ödənilmiş ƏDV-ni əvəzləşdirmək və məhsulların təqdim edilməsi zamanı ƏDV-ni əməliyyatın tam dəyərindən hesablamaq hüququna malikdirlər. Bu məqsədlə həmin şəxslər öz seçimləri barədə 2024-cü il yanvarın 1-dən kənd təsərrüfatı məhsullarını idxal edəcəkləri tarixədək müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən təsdiq edilmiş məlumat formasını uçotda olduğu vergi orqanına təqdim etməlidirlər. Vergi ödəyicisi məlumat formasını qeyd olunan müddətdə təqdim etmədikdə bu Məcəllənin 175.12-ci maddəsinin müddəaları tətbiq olunur. Vergi ödəyicisinin bu maddə ilə müəyyən edilmiş seçimi il ərzində dəyişdirilmir. Qeyd olunanlara əsasən, müəssisə 2024-cü il yanvarın 1-dən kənd təsərrüfatı məhsullarını idxal edəcəkləri tarixədək müvafiq məlumat formasını uçotda olduğu vergi orqanına təqdim etməklə idxal etdiyi kənd təsərrüfatı məhsullarına görə ödənilmiş ƏDV-ni

əvəzləşdirə və həmin məhsulların təqdim edilməsi zamanı ƏDV-ni əməliyyatın tam dəyərindən hesablaya bilər.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 175.12-ci və 175.13-cü maddələri

10. Mən 1 il ərzində səhmdarı olduğum “XYZ” ASC-də olan özümə məxsus səhmləri 2024-cü ilin fevral ayında satmışam. Səhmin satışı ilə bağlı bank əməliyyatları üzrə tərəfimdən müvafiq banka məbləğin 1 faizi miqdarında komisyon haqqı ödənilib. Bilmək istərdim: çəkilmiş bank xərcləri səhm satışına görə gəlir vergisi hesablanarkən gəlirdən çıxılırmı?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 96.5-ci maddəsinə əsasən, hüquqi şəxsin nizamnamə kapitalındakı iştirak payı və ya səhmlər xalis aktivlərin iştirak payı və ya səhmlərə mütənasib dəyərindən yuxarı qiymətə təqdim edildikdə faktiki təqdim etmə qiyməti ilə nizamnamə kapitalındakı iştirak payının və ya səhmin nominal dəyəri arasındakı fərq, iştirak payı və ya səhmlər xalis aktivlərin iştirak payı və ya səhmlərə mütənasib dəyərindən aşağı qiymətə (güzhəştli qiymətlə) təqdim edildikdə isə alğı-satqı müqaviləsinin bağlandığı tarixə xalis aktivlərin mütənasib dəyəri ilə nizamnamə kapitalındakı iştirak payının nominal dəyəri arasındakı fərq vergiyə cəlb edilən gəlirdir. İştirak payları və ya səhmlər nominal qiymətdən yuxarı qiymətə alınmışdırsa, həmin iştirak paylarının və ya səhmlərin təqdim edilməsi zamanı gəlirdən çıxılan xərclər bu aktivlərin faktiki satınalma qiyməti ilə nəzərə alınır.

Eyni zamanda, Vergi Məcəlləsinin 96.5-ci maddəsinə 2024-cü ilin yanvarın 1-dən əlavə edilmiş yeni müddəaya görə, iştirak payı və ya səhmlərin təqdim edilməsi əməliyyatı ilə bağlı əldə olunan gəlirdən həmin gəlirin əldə edilməsi ilə bağlı çəkilən digər xərclər də çıxılır.

Qeyd olunanlara əsasən, səhmlərin təqdim edilməsi əməliyyatı üzrə Vergi Məcəlləsinin müddəalarına uyğun olaraq, gəlir vergisi hesablanarkən bu təqdimetmə ilə bağlı çəkilmiş bank xərcləri də gəlirdən çıxılır.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 96.5-ci maddəsi

11. “X lizinq” ASC tərəfindən 2023-cü ildə “Hyundai” markalı avtomobil fərdi sahibkara 5 illik lizinqə verilib. Cəmiyyət tərəfindən aparılan lizinq əməliyyatı ƏDV-dən azad olunan əməliyyat kimi hesabatlarda əks etdirilib. Lakin fərdi sahibkar tərəfindən müqavilə şərtləri yerinə yetirilmədiyindən 2024-cü ilin aprel ayında lizinq müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verilib və avtomobil geri alınıb. Bu halda vergitutma məsələləri necə tənzimlənəcəkdir?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 140-cı maddəsinin 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, maliyyə lizinqi müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əməliyyat bu Məcəllənin 140.2-ci maddəsinin tələblərinə cavab vermədiyi təqdirdə, əməliyyat əmlakın icarəyə verilməsi olmaqla maliyyə lizinqi hesab edilmir. Bu zaman Məcəllənin 72.4-1-ci maddəsinə uyğun olaraq, vergilərin dəqiqləşdirilməsi qiymətləndirmə bazasında dəyişikliyin baş verdiyi hesabat dövründə aparılır və hesabat dövrü üzrə vergi ödəyicisi tərəfindən təqdim edilmiş beyannamədə dəqiqləşdirilir.

Buna əsasən, maliyyə lizinqi müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi və əməliyyat Vergi Məcəllənin 140.2-ci maddəsinin tələblərinə cavab vermədiyi üçün aparılan əməliyyat əmlakın icarəyə verilməsi olmaqla maliyyə lizinqi hesab edilmir. Bu zaman ƏDV-dən azadolma tətbiq edilmiş əməliyyatlar üzrə ver-

giler qiymətləndirmə bazasında dəyişikliyin baş verdiyi hesabat dövrü (2024-cü ilin aprel ayı) üzrə təqdim edilmiş bəyannamədə dəqiqləşdirilməklə dövlət büdcəsinə bərpa edilir.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 140.7-ci maddəsi

12. 2023-cü ildən lisenziya alıb stomatoloq xidmətləri göstərirəm. Obyektdə yeni nəsil NKA və həmin NKA-ya inteqrasiya edilmiş POS-terminal quraşdırmışam. Eyni zamanda, 01.01.2024-cü il tarixdən könüllü ƏDV qeydiyyatındayam. 2024-cü ilin yanvar ayında ümumi dövriyyə 20.000 manat, o cümlədən nağdsız dövriyyə 8.500 manat olub. Bilmək istərdim: Vergi Məcəlləsində bu fəaliyyət üzrə güzəşt nəzərdə tutulubmu?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, tibb müəssisələrinin və özəl tibbi praktika ilə məşğul olan fiziki şəxslərin hesabat dövrü ərzində əhaliyə göstərilən tibbi xidmətlər üzrə nağdsız qaydada POS-terminal vasitəsilə aparılan ödəmələr əsasında formalaşan dövriyyəsinin 50 faizi 2024-cü il 1 yanvar tarixindən 3 il müddətinə onun ƏDV üzrə vergi tutulan ümumi dövriyyəsinə çıxılır. Nağdsız ödəmələr nəzarət-kassa aparatına vahid əməliyyat sistemində inteqrasiya edilmiş POS-terminal vasitəsilə aparılmalıdır. Eyni zamanda, özəl tibbi praktika ilə məşğul olan fiziki şəxslər tərəfindən dövlət büdcəsinə ƏDV hesablanarkən, bu Məcəllənin 174.5-ci maddəsinə uyğun olaraq, ƏDV məbləğinin azaldılmasından əldə edilən gəlirlər gəlir vergisindən azaddır. Qeyd olunanlara əsasən, 2024-cü ilin yanvarın 1-dən tərəfinizdən hesabat dövrü ərzində əhaliyə göstərilən tibbi xidmətlər üzrə nağdsız qaydada nəzarət-kassa aparatına vahid əmə-

liyyat sistemində inteqrasiya edilmiş POS-terminal vasitəsilə aparılan ödəmələr əsasında formalaşan dövriyyənin 50 faizi ($8.500 \times 50\% = 4.250$) ƏDV üzrə vergi tutulan ümumi dövriyyəyindən çıxılmaqla ƏDV hesablanır ($(20.000 - 4.250) \times 18\% = 2.835$) və azaldılan ƏDV məbləği üzrə əldə edilən gəlirlər ($4.250 \times 18\% = 765$) gəlir vergisindən azaddır.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 102.1.41-ci və 174.5-ci maddələri

13. Müəssisəmiz lisenziya əsasında məktəbəqədər təhsilin uşaq bağçası növü üzrə fəaliyyət göstərir. Bildiyimiz kimi, məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin və uşaq evlərinin bu fəaliyyətdən əldə etdikləri gəlirləri 2014-cü il yanvarın 1-dən 10 il müddətinə mənfəət vergisindən azaddır. Bu güzəştin müddəti uzadılıbmı?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 106.1.15-ci maddəsinə əsasən məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin və uşaq evlərinin bu fəaliyyətdən əldə etdikləri gəlirləri 2014-cü il yanvarın 1-dən 10 il müddətinə mənfəət vergisindən azaddır. Eyni zamanda, Vergi Məcəlləsinin 106.1.7-ci maddəsinə 2024-cü ilin yanvarın 1-dən edilmiş dəyişikliyə əsasən təhsil müəssisələrinin və sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsil alması üçün yaradılmış xüsusi təhsil müəssisələri ilə yanaşı, məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin mənfəəti – mənfəətin dividendlərin ödənilməsinə yönəldilən hissəsi istisna olmaqla mənfəət vergisindən azaddır. Odur ki, 2024-cü ilin yanvarın 1-dən məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin mənfəəti – mənfəətin dividendlərin ödənilməsinə yönəldilən hissəsi istisna olmaqla mənfəət vergisindən azaddır.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 106.1.7-ci və 106.1.15-ci maddələri

14. Dostumla birgə hüquqi şəxs təsis etmişik və buğda unu və çörəyin istehsalı ilə məşğul olmağı planlaşdırırıq. Bu sahədə Vergi Məcəlləsində müəyyən edilmiş ƏDV-dən azadolma qüvvədədirmi?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsində edilmiş və 2024-ci ilin 1 yanvar tarixindən qüvvəyə minmiş dəyişikliyə əsasən, buğdanın idxalı və satışı, buğda ununun və çörəyin istehsalı və satışı – 2017-ci il yanvarın 1-dən 10 il müddətinə ƏDV-dən azaddır. Belə ki, buğda unu və çörəyin istehsalı və satışı üzrə ƏDV-dən azad edilmə müddəti 2024-cü il yanvarın 1-dən daha 3 il müddətinə artırılıb.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 164.1.27-ci maddəsi

15. Marketdən toyuq əti alarkən mənə verilən NKA çekində ƏDV məbləğinin qarşısında sıfır (0) qeyd olunub. Bildiyimə görə, toyuq ətinin satışı 2024-cü il yanvarın 1-nə qədər ƏDV-dən azad idi. Vergi Məcəlləsində bununla bağlı dəyişiklik olubmu? Marketin mənə verdiyi çekdə verginin dərəcəsi düzgün göstərilibmi?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsində edilmiş və 2024-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş dəyişikliyə əsasən, heyvan və quş ətinin satışı 2020-ci il yanvarın 1-dən 7 il müddətinə ƏDV-dən azad edilib. Belə ki, quş ətinin satışı üzrə ƏDV-dən azad edilmə müddəti 2024-cü il yanvarın 1-dən daha 3 il müddətinə artırılıb.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 164.1.37-ci maddəsi

16. Təsisçisi olduğum müəssisə tərəfindən lizinq şirkətindən nəqliyyat vasitəsi lizinqə götürülüb, lakin maliyyə vəziyyəti ilə əlaqədar həmin nəqliyyat vasitəsini digər partnyor müəssisəyə təqdim edib. 2024-cü ildə lizinq şirkəti və tərəflər yenidən müqavilə bağlamaqla lizinq müqaviləsini davam etdiriblər. Bu zaman vergitutma məqsədləri üçün lizinq əməliyyatları pozulmur ki? Yeni müqavilə üzrə maliyyə lizinqi davam edirmi?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 140-cı maddəsinin 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, maliyyə lizinqi müqaviləsi üzrə lizinq alan bu müqavilə üzrə hüquq və öhdəliklərini digər şəxsə təqdim etdiyi halda, lizinq verənlə yeni alıcı arasında yaranmış münasibətlər maliyyə lizinqi sayılır və əvvəlki maliyyə lizinqi müqaviləsinin davamı hesab edilir. Buna əsasən, lizinq şirkəti və tərəflər yenidən müqavilə bağlamaqla lizinq alan maliyyə lizinqi müqaviləsi üzrə hüquq və öhdəliklərini digər şəxsə təqdim etdiyi halda, lizinq verənlə yeni alıcı arasında yaranan münasibətlər maliyyə lizinqi sayılır və əvvəlki maliyyə lizinqi müqaviləsinin davamı hesab edilir.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 140.7-ci maddəsi

17. Mühasibi olduğum mikro sahibkar subyekti olan fərdi sahibkarın 2024-cü ildə 50.000 manat, 2025-ci ildə 60.000 manat vergiyə cəlb edilən gəlirləri olub, lakin muzzdlu işçilərinin sayı 2 nəfər olduğu üçün 75 faiz vergi güzəştindən istifadə edə bilməyib. Fərdi sahibkar 2026-cı ildə dövriyyəsinin artması səbəbilə kiçik sahibkarlıq subyekti hesab edilib və vergiyə cəlb olunan gəlirləri 130.000 manat təşkil edib. Bu zaman vergi ödəyicisinə Vergi Məcəlləsinin 102.1.30-cu maddəsi üzrə vergi güzəşti tətbiq olunacaqmı?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü ilin yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş 102.1.30-cu maddəsinin redaksiyasına əsasən, müvafiq il üzrə orta aylıq muzzdlu işçi sayı 3 nəfərdən az olmayan və məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə borcu olmayan mikro sahibkarlıq subyekti olan fərdi sahibkarların sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə etdikləri gəlirinin 75 faizi gəlir vergisindən azaddır. Müvafiq il üzrə orta aylıq muzzdlu işçi sayı təqvim ili ərzində muzzdlu işçilərin sayının cəmlənərək 12-yə bölünməsi yolu ilə müəyyən edilir. Vergi ödəyicisi vergi güzəştinin tətbiqi məqsədilə bu maddədə müəyyən olunmuş şərtlərə cavab vermədikdə və növbəti hesabat ilində mikro sahibkarlıq subyektinə digər kateqoriya sahibkarlıq subyektinə keçdikdə fərdi sahibkarın mikro sahibkar olduğu əvvəlki 3 təqvim ilinin yekunlarına görə hesablanmış və ödənilmiş gəlir vergisinin 75 faizi həcmində vergi güzəşti müəyyən edilməklə digər sahibkarlıq subyekti olduğu dövrlərdə gəlir vergisi öhdəliyindən çıxılır.

Buna əsasən, Vergi Məcəlləsinin 102.1.30-cu maddəsinə uyğun olaraq, müəyyən edilmiş şərtlərə cavab vermədiyi üçün əvvəlki hesabat dövrlərində vergi güzəşti tətbiq edilməmiş fərdi sahibkara növbəti hesabat dövründə kiçik sahibkar sub-

yekti olduğu üçün əvvəlki təqvim illərinin yekunlarına görə hesablanmış və ödənilmiş gəlir vergisinin 75 faizi həcmində (2024-cü il üzrə - $50.000 \times 20\% \times 75\% = 7.500$, 2025-ci il üzrə - $60.000 \times 20\% \times 75\% = 9.000$) vergi güzəşti tətbiq edilir və 2026-cı ilin gəlir vergisi öhdəliyindən çıxılır ($130.000 \times 20\% - 16.500 = 9.500$).

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 102.1.30-cu maddəsi

2

Sosial xarakterli
güzəştlər vasitəsilə
əhalinin vergi
yükünün azaldılması

1. Atam 1990-cı ilin 20 Yanvar hadisələri zamanı Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünü müdafiə edərkən şəhid olub. Hal-hazırda dövlət qurumunda fəaliyyət göstərirəm. Məne əməkhaqqımdan tutulan vergilər üzrə nə qədər güzəşt tətbiq olunur?

Cavab: Bildiririk ki, 1 yanvar 2024-cü ilədək qüvvədə olan Vergi Məcəlləsinin 102.4.2-ci maddəsinə əsasən, 1990-cı il yanvarın 20-də SSRİ qoşunlarının müdaxiləsi nəticəsində, habelə Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün müdafiəsi zamanı həlak olmuş şəxslərin valideynləri, arvadları (ərləri) və övladlarının hər hansı muzzdlu işdən vergi tutulmalı olan aylıq gəliri 100 manat məbləğində azaldılırdı.

Vergi Məcəlləsində 2024-cü il yanvarın 1-dən edilmiş dəyişikliklər çərçivəsində həmin maddə ləğv edilib. Eyni zamanda, Vergi Məcəlləsinin 102.1-1-ci maddəsinə uyğun olaraq, şəhid statusu almış şəxslərin valideynlərinin, dul arvadlarının (ərlərinin) və övladlarının hər hansı muzzdlu işdən vergi tutulmalı olan aylıq gəliri 800 manat məbləğində azaldılır.

Qeyd olunanlara əsasən, 1990-cı il yanvarın 20-də SSRİ qoşunlarının müdaxiləsi nəticəsində şəhid olmuş şəxsin övladının muzzdlu işdən vergi tutulmalı olan aylıq gəlirinə 800 manat məbləğində vergi güzəşti tətbiq olunur.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 102.1-1-ci maddəsi

2. Oğlum 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı şəhid olub, özüm isə Əfqanıstanda gedən döyüş əməliyyatlarında hərbi qulluqçu kimi iştirak etmişəm. Hal-hazırda Gəncə şəhərində müəllim kimi çalışdığım orta məktəbə bütün lazımı sənədləri vermişəm. Bilmək istəyirəm, mənə nə qədər vergi güzəşti tətbiq olunmalıdır?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsini 102.4.3-cü maddəsinə əsasən, Əfqanıstana və döyüş əməliyyatları aparılan başqa ölkələrə göndərilmiş hərbi qulluqçuların və təlim-yoxlama toplanışlarına çağırılmış hərbi vəzifəlilərin hər hansı muzzdlu işdən vergi tutulmalı aylıq gəliri 100 manat məbləğində azaldılırdı.

Eyni zamanda, Vergi Məcəlləsinin 102.1-1-ci maddəsinə uyğun olaraq, şəhid statusu almış şəxslərin valideynlərinin, dul arvadlarının (ərlərinin) və övladlarının hər hansı muzzdlu işdən vergi tutulmalı olan aylıq gəliri 800 manat məbləğində azaldılır.

Vergi Məcəlləsinin 102.7-ci maddəsində 1 yanvar 2024-cü ildən edilmiş dəyişikliyə əsasən, fiziki şəxsin bu Məcəllənin 102.1-1-ci, 102.2-ci, 102.3-cü və 102.4-cü maddələri üzrə güzəşt hüququ olduqda, ona bu güzəştlərdən biri, məbləğcə ən böyük olanı verilir.

Qeyd olunanlara əsasən, həm şəhid statusu verilmiş şəxsin valideyni olaraq, həm də Əfqanıstana göndərilmiş hərbi qulluqçu kimi gəlir vergisindən güzəşt hüququnuz yaransa da, həmin güzəştlərdən məbləğcə ən böyük olan (800 manat) vergi güzəşti muzzdlu işdən vergi tutulmalı olan aylıq gəlirinizə tətbiq olunur.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 102.1-1-ci, 102.4.3-cü və 102.7-ci maddələri

3. 2024-cü ilin 25 yanvar tarixində Türkiyədə keçirilmiş cüdo üzrə dünya çempionatında göstərdiyim yüksək nəticələrə görə Azərbaycan Cüdo Federasiyası tərəfindən 5.000 manat məbləğində mükafata layiq görülmüşəm. Bu ödənişdən vergi öhdəliyim yaranırmı?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü ilin yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, beynəlxalq, ölkələrarası idman yarışları ilə bağlı respublika idman federasiyaları (assosiasiyaları) tərəfindən verilən mükafatların tam dəyəri gəlir vergisindən azaddır.

Buna əsasən, beynəlxalq idman yarışları ilə bağlı Azərbaycan Cüdo Federasiyası tərəfindən verilən mükafatın tam dəyəri gəlir vergisindən azaddır.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 102.1.15-ci maddəsi

4. “X” ASC-də səhm payım var və hər il dividend gəliri götürürəm. Hər dəfə mənə verilən dividenddən vergi adı ilə 10 faiz tutulur. Mətbuatda eşitdim ki, bu ildən dividenddən tutulan vergi 5 faizə endirilib. Bu doğrudurmu?

Cavab: Bildiririk ki, 2024-cü ilin yanvarın 1-dək rezident müəssisə tərəfindən ödənilən dividenddən ödəmə mənbəyində 10 faiz dərəcə ilə vergi tutulurdu. 2024-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin 122.1-ci maddəsində edilmiş dəyişikliyə əsasən, rezident müəssisə tərəfindən ödənilən dividenddən ödəmə mənbəyində 10 faiz deyil, 5 faiz dərəcə ilə vergi tutulur.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 122.1-ci maddəsi

3

Vergi inzibatçılığının, o cümlədən vergi nəzarəti mexanizminin təkmilləşdirilməsi və vergitutma bazasının genişləndirilməsi

1. Mən mülkiyyətimdə olan “KAMAZ” markalı yük maşını ilə Sumqayıt şəhərində yükdaşıma fəaliyyəti göstərirəm. Eşitdiyimə görə, “Fərqlənmə nişanı” ləğv olunub. Bu fəaliyyət üzrə 2024-cü ildən vergi öhdəliklərimi necə yerinə yetirəcəm? Gəlir vergisinin ödəyicisi kimi fəaliyyət göstərə bilərəmmi?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, həmin Məcəllənin 156-cı maddəsinin müddəaları nəzərə alınmaqla, mülkiyyətində və ya istifadəsində olan avtoneqliyyat vasitələri ilə (beynəlxalq sərnişin daşımaları istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikasının ərazisində sərnişin daşımalarını (o cümlədən taksi ilə) həyata keçirən şəxslər sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləridir.

2024-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsində edilmiş müvafiq dəyişikliklərə əsasən, yük daşımalarını həyata keçirən vergi ödəyiciləri tərəfindən “Fərqlənmə nişanı”nın alınması üçün verginin, məcburi dövlət sosial sığorta və icbari tibbi sığorta haqlarının ödənilməsi tələb edilmir və qeyd olunan öhdəliklərin həmin şəxslər tərəfindən qanunla müəyyən edilmiş ümumi qaydada yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulub.

Belə ki, qeyd olunan tarixdən ölkə ərazisində yük daşımalarını həyata keçirən vergi ödəyiciləri vergi öhdəliklərini sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olmaq hüququ olduqda sadələşdirilmiş verginin (2 faiz) və ya mənfəət (gəlir) vergisinin ödəyicisi kimi, habelə könüllü və ya döviyyəyindən asılı olaraq məcburi ƏDV qeydiyyatına alınmaqla yerinə yetirirlər.

Buna əsasən, tərəfinizdən həyata keçirilən yükdaşıma fəaliyyəti üzrə 2024-cü ilin yanvarın 1-dən gəlir vergisinin ödəyicisi kimi fəaliyyət göstərə bilərsiniz.

Əlavə olaraq bildiririk ki, yükdaşıma xidmətləri üzrə vergi tutulan əməliyyatların həcmi ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) 200.000 manatdan artıq olduqda ƏDV qeydiyyatına

alınmalı və həmin xidmət haqlarına 18 faiz dərəcə ilə ƏDV tətbiq edilməlidir.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 155.1-ci və 218.4.1-ci maddələri

2. Mən 14 nömrəli Bakı-Sumqayıt marşrut xətti üzrə sərnişin daşınması fəaliyyəti göstərirəm. Mülkiyyətimdə 3 avtobus var. İstəyirəm ki, göstərdiyim fəaliyyət üzrə ƏDV qeydiyyatına alınaraq xidmətlərin dəyərində ƏDV tətbiq edim və ödədiyim ƏDV məbləğlərini əvəzləşdirim. Belə bir seçim hüququm varmı?

Cavab: Bildiririk ki, 2024-cü ilin yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin 156.1-1-ci və 218.4.1-ci maddələrində dəyişikliklər edilib. Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 156.1-1-ci maddəsinin yeni redaksiyasına əsasən, bu Məcəllənin 218.4.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan, göstərilən xidmətlərin dəyərini nağdsız qaydada əldə edən şəxslər (taksi fəaliyyəti göstərən şəxslər istisna olmaqla) bu maddə ilə müəyyən edilən hüquqdan istifadə edə bilərlər.

Eyni zamanda, Vergi Məcəlləsinin 218.4.1-ci maddəsinə uyğun olaraq, bu Məcəllənin 156-cı maddəsinin müddəaları nəzərə alınmaqla, mülkiyyətində və ya istifadəsində olan avtonəqliyyat vasitələri ilə (beynəlxalq sərnişin daşımaları istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikasının ərazisində sərnişin daşımalarını (o cümlədən taksi ilə) həyata keçirən şəxslər sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləridir.

Qeyd olunanlara əsasən, mülkiyyətində və ya istifadəsində olan avtonəqliyyat vasitələri ilə Azərbaycan Respublikasının ərazisində sərnişin daşımalarını həyata keçirən şəxs (taksi fəaliyyəti göstərən şəxslər istisna olmaqla) göstərdiyi xidmətlərin dəyərinin nağdsız qaydada əldə edilməsi şərtilə könüllü ƏDV qeydiyyatına

alına bilər. Bu zaman həmin vergi ödəyicisi sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olmaq hüququnu itirməklə ƏDV və mənfəət rejimi tətbiq edərək fəaliyyət göstərir.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 156.1-1-ci və 218.4.1-ci maddələri

3. “Tütün” MMC tütün məmulatları və onların əvəzedicilərinin istehsalı fəaliyyətini göstərir. Bilmək istəyirik ki, 2024-cü ildən Vergi Məcəlləsində edilmiş dəyişiklikdən sonra tütün məmulatları üzrə aksiz vergisi öhdəliyi necə yerinə yetiriləcək?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü ilin iyul ayının 1-dən qüvvəyə minəcək müddəalarına əsasən, bu Məcəllənin 190.1.1-190.1.3-cü maddələrində göstərilən aksizli mallar Azərbaycan Respublikasının ərazisində istehsal və ya ölkəyə idxal edildikdə aksizlər həmin mallar üçün məcburi nişanın alındığı vaxt ödənilir.

Vergi Məcəlləsinin 190.1.1-190.1.3-cü maddələrində göstərilən aksizli mallara tütün məmulatları və onların əvəzediciləri, birdəfəlik istifadə üçün elektron siqaret, qəlyan və onların əvəzediciləri və elektron siqaretlər üçün maye aiddir.

Buna əsasən, 2024-cü il iyulun 1-dən etibarən tütün məmulatları və onların əvəzedicilərinin istehsalı zamanı aksiz həmin mallar üçün məcburi nişanın alındığı vaxt ödənilməlidir.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 186.3-cü və 191.3-1-ci maddəsi

4. Məlumdur ki, 2024-cü ildən Vergi Məcəlləsində edilmiş dəyişikliyə görə, ölkə ərazisində istehsal edilən tütün məmulatları üçün məcburi nişan alınarkən aksiz ödənilməlidir. Müəssisəmiz siqaret istehsalı ilə məşğuldur və qanunun tələblərinə uyğun olaraq, istehsal edilmiş siqaret məhsullarına görə məcburi nişan alınarkən aksiz vergisi ödəyib. Lakin həmin məhsulların satışı həyata keçirilməyib. Təsisçilər müəssisə rentabelli işləmədiyi üçün ilin sonunda ləğv barədə qərar veriblər. Bu zaman məcburi nişan alınarkən ödənilmiş aksiz vergiləri necə olacaq?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü il iyulun 1-dən qüvvəyə minmiş 186.3-cü və 186-1.4-cü maddələrinə əsasən, Azərbaycan Respublikasının ərazisində istehsal edilən, habelə Azərbaycan Respublikasına idxal olunan tütün məmulatları və onların əvəzediciləri, birdəfəlik istifadə üçün elektron siqaret, qəlyan və onların əvəzediciləri, elektron siqaretlər üçün mayeyə münasibətdə məcburi nişanın alındığı vaxt vergi tutulan əməliyyatın vaxtıdır və həmin məhsulların istehsalçısı olan hüquqi şəxs ləğv edildikdə və ya fərdi sahibkarın fəaliyyətinə xitam verildikdə onların sahibliyində aktivləşdirilməmiş məcburi nişan qalarsa, vergi ödəyicisi həmin nişanları alarkən ödənilmiş aksiz məbləğlərini geri almaq hüququna malikdir.

Buna əsasən, aksizli malların istehsalçısı olan müəssisə ləğv edildikdə, müəssisə tərəfindən 2024-cü ilin iyulun 1-dən tütün məmulatlarının istehsalı zamanı alınmış, lakin aktivləşdirilməmiş məcburi nişanlar üzrə həmin məcburi nişanlar alınarkən ödənilmiş aksiz məbləğləri geri alınabilir.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 186.3-cü və 186-1.4-cü maddələri

5. Mən elektron siqaret istifadəçisiyəm. Yay aylarında Avropaya səyahət planlamışam, ölkəyə qayıdan zaman özümlə elektron siqaret və mayesini gətirməyi düşünürəm. Öyrənmək istəyirəm ki, qanunvericilikdə bu məhsulların ölkəyə gətirilməsi zamanı aksiz ödənişi tələb olunurmu?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, 3 ədəd birdəfəlik istifadə üçün elektron siqaret və 50 millilitr elektron siqaretlər üçün maye idxalı aksizdən azaddır.

Buna əsasən, 2024-cü ilin yanvarın 1-dən fərdi istehlak üçün 3 ədəd birdəfəlik istifadə üçün elektron siqaret və 50 millilitr elektron siqaretlər üçün mayeni aksiz ödənilmədən ölkəyə idxal edə bilərsiniz.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 188.1.1-ci maddəsi

6. “A” müəssisəsi 2021-ci ildən Sumqayıt şəhərində topdansatış fəaliyyəti göstərir. Müəssisədə 2 saylı Ərazi Vergilər Baş İdarəsi tərəfindən 2024-cü ilin fevral ayında 2021-2022-ci illəri əhatə etməklə mənfəət vergisi üzrə səyyar vergi yoxlamasının keçirilməsi barədə qərar açılıb. Mənfəət vergisinin hesabatı 31 mart tarixədək təqdim edildiyindən yoxlama başlandığı vaxtda müəssisə tərəfindən 2023-cü il üzrə mənfəət vergisinin hesabatı təqdim edilməyib. Vergi orqanı səyyar vergi yoxlaması aparıldığı zaman mənfəət vergisi üzrə 2023-cü ili də yoxlaya bilərmi?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, mənfəət, gəlir, əmlak və torpaq vergilərinin biri və ya bir neçəsi üzrə vergi hesabatının təqdim olunması müddəti səyyar vergi yoxlamasının davam etdiyi müddətdə başa çatdıqda yoxlamanın əhatə etdiyi dövr artırıla bilər.

Buna əsasən, 2023-cü il üzrə mənfəət vergisinin hesabatının təqdim olunması müddəti səyyar vergi yoxlamasının davam etdiyi müddətdə başa çatdıqda yoxlamanın əhatə etdiyi dövr artırıla və yoxlama dövrü 2023-cü ili də əhatə edə bilər.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 36.3-1.4-cü maddəsi

7. Vergi orqanı tərəfindən müəssisədə operativ vergi nəzarəti keçirilib və vergi qanunvericiliyinin pozulması əsas gətirilərək maliyyə sanksiyası tətbiq olunub. Bu qərardan şikayət etdiyim halda müraciətimə nə qədər müddətdə baxılacaq?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 62-ci maddəsinin müddəalarına əsasən, hər bir vergi ödəyicisinin və ya başqa vəzifəli şəxsin vergi orqanlarının qərarlarından (aktlarından), habelə vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət etmək hüququ vardır. Şikayət qanunla müəyyən edilmiş qaydada yuxarı vergi orqanına və (və ya) məhkəməyə verilir.

2024-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin 63.1-ci maddəsinə edilmiş dəyişikliklərə əsasən, vergi ödəyicisinin və ya başqa borclu şəxsin vergi orqanının qərarlarından (aktlarından), vergi orqanının vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayətinə yuxarı vergi orqanı və ya onun vəzifəli şəxsi tərəfindən həmin şikayət alındığı gündən 30 iş günü müddətində baxılır və şikayət vermiş şəxsə yazılı cavab verilir. Şikayət üzrə əhəmiyyət kəsb edən halların müəyyən olunması üçün 30 iş günündən artıq müddət tələb olunduğu hallarda, şikayətə baxılması müddəti vergi orqanı tərəfindən bir dəfə 30 iş günü müddətində uzadıla bilər. Müddətin uzadılması barədə şikayət vermiş şəxsə 3 iş günü ərzində məlumat verilir.

Buna əsasən vergi orqanının qərarlarından (aktlarından) edilmiş şikayətə yuxarı vergi orqanı və ya onun vəzifəli şəxsi tərəfindən həmin şikayət alındığı gündən 30 iş günü müddətində baxılır və şikayət vermiş şəxsə yazılı cavab verilir. Şikayət üzrə əhəmiyyət kəsb edən halların müəyyən olunması üçün 30 iş günündən artıq müddət tələb olunduğu hallarda, şikayətə baxılması müddəti vergi orqanı tərəfindən bir dəfə 30 iş günü müddətində uzadıla bilər.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 62-ci və 63.1-ci maddələri

8. “X” QSC Bərdə rayonunda pambıq istehsalı ilə yanaşı, həmin məhsulun tədarük qaydasında alğı-satqısı ilə də məşğuldur. Cəmiyyətin 2023-cü il üzrə xərclər nəzərə alınmadan vergidən azad olunan gəlirləri 450.000 manat, vergiyə cəlb edilən gəlirləri isə (xərclər nəzərə alınmadan) 250.000 manat təşkil edib və 20.000 manat mənfəət vergisi hesablanıb. Müəssisənin 2024-cü ilin 1-ci rübü üzrə ümumi gəlirləri 45.000 manat, o cümlədən vergidən azad olunan gəlirləri 30.000 manat, vergiyə cəlb edilən gəlirləri isə (xərclər nəzərə alınmadan) 15.000 manat olub. Bu halda 2024-cü ilin 1-ci rübü üzrə cari vergi ödəmələri necə hesablanacaqdır?

Cavab: Bildiririk ki, 2024-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin 151.2-ci maddəsində edilmiş dəyişikliyə əsasən, vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini bu rübdəki vergiyə cəlb olunan gəlirinin (xərclər nəzərə alınmadan) həcmi onun keçən ilin vergiyə cəlb edilən gəlirində (xərclər nəzərə alınmadan) verginin xüsusi çəkisini göstərən əmsala vurmaqla müəyyənləşdirir. Buna əsasən, Cəmiyyət tərəfindən 2024-cü ilin 1-ci rübü üçün Vergi Məcəlləsinin 151.2-ci maddəsinə uyğun olaraq cari vergi ödəməsi cari rübdəki vergiyə cəlb olunan gəlirinin (xərclər nəzərə alınmadan) həcmi keçən ilin vergiyə cəlb olunan gəlirində (xərclər nəzərə alınmadan) verginin xüsusi çəkisini göstərən əmsala vurmaqla $(15.000 \times 20.000 / 250.000 = 1.200)$ hesablanır.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 151.2-ci maddəsi

9. Müəssisəmiz onlayn media xidmətləri göstərir. Bildiyimiz kimi, 2023-cü ildən Vergi Məcəlləsində media subyektləri üçün vergi güzəşti tətbiq olunur. Müəssisə tərəfindən Vergi Məcəlləsinin 151.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş metodla cari vergilər hesablanan zaman vergi güzəşti nəzərə alınmalıdır?

Cavab: Bildirik ki, 2024-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinə əlavə edilmiş 151.7-ci maddəyə əsasən, cari vergi ödəmələri Vergi Məcəlləsində nəzərdə tutulan güzəşt və azadolmalar nəzərə alınmaqla hesablanır və hesabat ili başa çatdıqdan sonra yenidən haqq-hesab edilir.

Buna əsasən, media subyekti olan müəssisəniz tərəfindən mənfəət vergisi üzrə Vergi Məcəlləsinin 151.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş metodla cari vergi ödəmələri hesablanan zaman Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən olunmuş vergi güzəşt və azadolmaları nəzərə alınır.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 151.7-ci maddəsi

10. Şirniyyat mallarının satışı üzrə fəaliyyət göstərən və ƏDV qeydiyyatında olan “Cake” MMC tərəfindən nağdsız qaydada satılan məhsula görə alıcıya nəzarət-kassa aparatının çeki təqdim edilib. Lakin mallar satılan vaxt POS-terminal vasitəsilə nağdsız qaydada ödənilən vəsait MMC-nin bank hesabına bir neçə gün sonra, yəni növbəti ay daxil olub. Bu zaman satılan malın dəyəri ƏDV məqsədləri üçün hansı ayın dövriyyəsinə aid edilməlidir?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, həmin Məcəllənin 16.1.8-ci maddəsində göstərilən, nəzarət-kassa aparatı tətbiq edilməli olan fəaliyyət növləri üzrə ödənişlə (nağd və ya nağdsız) bağlı nəzarət-kassa aparatı çekinin vurulduğu tarix ƏDV tutulan əməliyyatın aparıldığı vaxtdır.

Buna əsasən, malların pərakəndə satışı zamanı nağdsız qaydada POS-terminal vasitəsilə ödəniş həyata keçirilərkən ƏDV tutulan əməliyyatın vaxtı malların satışı üzrə nəzarət-kassa aparatı çekinin vurulduğu tarix hesab edilir.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 166.1.1-1-ci maddəsi

11. Mən mediator fəaliyyəti göstərirəm və “N” sayılı mediasiya təşkilatı ilə xidməti müqavilə bağlamışam. Vergi uçotum yoxdur. Bu halda mediasiya təşkilatı tərəfindən təklif olunan müştərilər üzrə əldə etdiyim haqdan vergini necə ödəməliyəm?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, “Mediasiya haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq, mediasiya təşkilatları ilə bağlanmış mülki-hüquqi müqavilələr əsasında fəaliyyət göstərən mediatorlar tərəfindən göstərilən mediasiya xidməti ilə bağlı mediatorlara ödənişi həyata keçirən mediasiya təşkilatı ödəmə mənbəyində vergini tutmağa borcludur.

Buna əsasən, mediasiya təşkilatı ilə bağladığınız mülki-hüquqi müqavilə əsasında həyata keçirdiyiniz mediator fəaliyyətinə görə aparılan ödənişlərdən mediasiya təşkilatı tərəfindən ödəmə mənbəyində vergi tutulur və bu zaman əldə etdiyiniz gəlirlərdən bir daha vergi ödəmək öhdəliyiniz yaranmır.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 150.1.18-ci maddəsi

12. “SS” MMC yaranmış maliyyə problemləri səbəbindən 2024-cü ilin may ayında qeydiyyatda olduğu vergi orqanına ərizə verməklə fəaliyyətini 2 illik dayandırıb və 30 gün ərzində 2024-ci ilin mənfəət vergisinin hesabatını vergi orqanına təqdim edib. Lakin həmin ilin noyabr ayında cəmiyyət təsisçilərin investisiyası hesabına yenidən fəaliyyətə başladığı üçün fəaliyyətini bərpa edib. 2024-cü il üzrə hesabat təqdim edildiyi nəzərə alınmaqla, Cəmiyyət tərəfindən 2024-cü ilə görə yenidən mənfəət vergisinin hesabatını vermək öhdəliyi varmı?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, vergi ilində fəaliyyətini müvəqqəti dayandıran vergi ödəyicisi həmin vergi ilində fəaliyyətini təkrar bərpa edərsə, bu Məcəllənin 149.2-ci maddəsində göstərilmiş müddətdə vergi orqanına dəqiqləşdirilmiş bəyannamə təqdim etməlidir.

Buna əsasən, MMC tərəfindən hesabat ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dən gec olmayaraq 2024-cü il üzrə dəqiqləşdirilmiş bəyannamə vergi orqanına təqdim edilməlidir.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 149.3-cü maddəsi

13. Çap fəaliyyəti ilə məşğul olan şirkətin 2024-cü ildə gəlirləri 120.000 manat, gəlirin əldə edilməsi ilə bağlı çəkilən xərcləri isə 75.000 manat təşkil edib. Şirkət tərəfindən çap üçün alınan vərəqə şəklində kağızların 3.000 manat hissəsi pərakəndə satış mağazalarından yeni nəsil nəzarət-kassa aparatının çeki əsasında alınıb. Bu halda, şirkət həmin 3.000 manat məbləği gəlirdən çıxıb bilirmi?

Cavab: Bildiririk ki, 2024-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin 109.8-ci maddəsində edilmiş dəyişikliyə əsasən, “Nağdsız həsabləşmələr haqqında” Qanunun 3.5-ci maddəsində göstərilən mallar, habelə daşınmaz əmlak, avtomobil nəqliyyatı vasitələri və daşınar əsas vəsaitlər istisna olmaqla, digər malların vergi ödəyicisi kimi vergi orqanında uçotda olmayan fiziki şəxslərdən alış aktı əsasında alınması və ya malların vergi ödəyicilərindən bu Məcəllənin 50.8-ci maddəsinin tələblərinə cavab verən nəzarət-kassa aparatının çeki əsasında alınması üzrə gəlirdən çıxılan xərclərin yuxarı həddi vergi ödəyicisinin hər il üçün gəlirlərinin və xərclərinin ən yüksəyinin hər bir hal üzrə 2 faizi həddində məhdudlaşdırılır və bu həddən yuxarı məbləğ gəlirdən çıxılmazdır. Buna əsasən, qeyd olunan şirkət tərəfindən malların nəzarət-kassa aparatının çeki əsasında alınması üzrə gəlirdən çıxılan xərclərinin yuxarı həddi müəssisənin gəlirlərinin (xərclərdən çox olduğu üçün) 2 faizi həddində ($120.000 \times 2\% = 2400$) məhdudlaşdırılır və bu həddən yuxarı məbləğ ($3.000 - 2.400 = 600$) gəlirdən çıxılmazdır.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 109.8-ci maddəsi

14. Müəssisə süd məhsullarının istehsalı ilə məşğuldur. Fəaliyyəti zamanı mütəmadi olaraq kəndlilərdən alış aktı əsasında süd alır. Müəssisənin 2024-cü ildə gəlirləri 1.500.000 manat, gəlirdən çıxılan xərcləri isə 1.200.000 manat təşkil edib. Eyni zamanda, vergi orqanında uçotda olmayan şəxslərdən alış aktı əsasında alınan kənd məhsullarının dəyəri 200.000 manat olub. Vergi Məcəlləsində edilmiş dəyişikliyə əsasən müəssisə alış aktı ilə aldığı malların tam dəyərini xərcə çıxıa bilərmə?

Cavab: Bildiririk ki, 2024-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin 109.8-ci maddəsində edilmiş dəyişikliyə əsasən, “Nağdsız hesablaşmalar haqqında” Qanunun 3.5-ci maddəsində göstərilən mallar, habelə daşınmaz əmlak, avtomobil nəqliyyatı vasitələri və daşınar əsas vəsaitlər istisna olmaqla, digər malların vergi ödəyicisi kimi vergi orqanında uçotda olmayan fiziki şəxslərdən alış aktı əsasında alınması və ya malların vergi ödəyicilərindən bu Məcəllənin 50.8-ci maddəsinin tələblərinə cavab verən nəzarət-kassa aparatının çeki əsasında alınması üzrə gəlirdən çıxılan xərclərin yuxarı həddi vergi ödəyicisinin hər il üçün gəlirlərinin və xərclərinin ən yüksəyinin hər bir hal üzrə 2 faizi həddində məhdudlaşdırılır və bu həddən yuxarı məbləğ gəlirdən çıxılmır. Eyni zamanda, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçılarından qəbul edilən kənd təsərrüfatı məhsulları qeyd olunan Qanunun 3.5-ci maddəsində göstərilən mallara aid edilib. Buna əsasən, müəssisə tərəfindən gəlirin əldə edilməsi məqsədilə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçılarından alış aktı əsasında alınmış südün tam dəyəri gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilir.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 109.8-ci maddəsi

15. “N” sayılı Mediasiya Təşkilatının rəhbəri vəzifəsində çalışıram. Qanunvericiliyin tələblərinə əsasən, vətəndaşlar mediatorun seçilməsi üçün mediasiya təşkilatına müraciət edir və mediasiya təşkilatı vətəndaşa bir və ya bir neçə mediatorun namizədliyini təklif edir. Vətəndaşla onun tərəfindən seçilmiş mediator arasında bağlanmış müqaviləyə uyğun olaraq, mediatorun göstərdiyi xidmətlərə görə mediasiya təşkilatına ödəniş edilir və sonra mediasiya təşkilatı ödənilən vəsaitin müəyyən hissəsini mediatora ödəyir. Mediasiya Təşkilatına ödənilən bu məbləğlər təşkilatın gəlirlərinə aid edilmirmi?

Cavab: Bildiririk ki, 2024-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinə əlavə edilmiş 104.8-ci maddəyə görə, mediasiya təşkilatı ilə bağlanmış mülki-hüquqi müqavilə əsasında fəaliyyət göstərən mediatorlar tərəfindən göstərilən mediasiya xidməti ilə bağlı mediasiya təşkilatına daxil olan haqların və mükafatların həmin mediatorlara ödənilməli olan hissəsi mediasiya təşkilatının vergitutulan gəlirlərinə aid edilmir.

Buna əsasən, mediasiya təşkilatı ilə bağlanmış mülki-hüquqi müqavilə əsasında fəaliyyət göstərən mediatorlar tərəfindən göstərilən mediasiya fəaliyyəti ilə bağlı mediasiya təşkilatına daxil olan haqların və mükafatların həmin mediatorlara ödənilməli olan hissəsi mediasiya təşkilatının vergitutulan gəlirlərinə aid edilmir.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 104.8-ci maddəsi

16. Cəmiyyətin mülkiyyətində 500 kvadratmetr sənaye təyinatlı torpaq sahəsi var. Hər il cari torpaq vergisinin bəyannaməsi may ayının 15-dək təqdim olunurdu və torpaq vergisi bərabər məbləğlərdə həmin ilin 15 avqust və 15 noyabr tarixlərindən gec olmayaraq ödənilirdi. Vergi Məcəlləsində edilmiş dəyişikliyə görə, 2024-cü ildən müəssisə torpaq vergisini necə ödəməlidir və bəyannamə nə vaxt təqdim olunmalıdır?

Cavab: Bildiririk ki, 2024-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, müəssisələr tərəfindən torpaq vergisi bəyannaməsi hesabat ili bitdikdən sonra növbəti ilin yanvar ayının 31-dək təqdim edilməlidir. Müəssisələr tərəfindən torpaq vergisi üzrə cari vergi ödənişləri 15 avqust və 15 noyabr tarixlərindən gec olmayaraq bərabər məbləğlərdə ödənilir. Hər ödəmənin məbləği əvvəlki vergi ilində hesablanmış vergi məbləğinin 1/2 hissəsini təşkil edir. Torpaq vergisi üzrə cari vergi ödəmələri vergi ili üçün vergi ödəyicisindən tutulan verginin məbləğinə aid edilir. Torpaq vergisi üzrə cari vergi ödəmələri hesabat ili başa çatdıqdan sonra yenidən haqq-hesab edilir və bu zaman hesablanmış cari vergi məbləği hesabat üzrə vergi məbləğindən çox olduğu halda, artıq hesablanmış cari vergi və ona uyğun faiz məbləğləri azaldılır.

Buna əsasən, qeyd olunan Cəmiyyət tərəfindən 2024-cü il üçün torpaq vergisi üzrə cari vergi ödənişləri (əvvəlki vergi ilində hesablanmış vergi məbləğinin 1/2 hissəsi) 15 avqust və 15 noyabr tarixlərindən gec olmayaraq bərabər məbləğlərdə ödənilməli və torpaq vergisinin bəyannaməsi hesabat ili bitdikdən sonra növbəti ilin (2025-ci il) yanvar ayının 31-dək təqdim edilməlidir.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 208.2-ci və 208.5-1-ci maddələri

17. MMC 2024-cü ilin aprel ayında qeydiyyatdan keçib və təsisçi tərəfindən Cəmiyyətin nizamnamə kapitalına Bakı şəhərində yerləşən 3000 kvadratmetr tikinti təyinatlı torpaq sahəsi qoyulub. Müəssisənin mülkiyyətində olan həmin torpaq sahəsinə görə 2024-cü il üzrə torpaq vergisi necə ödənilməlidir və torpaq vergisinin bəyannaməsi nə vaxt təqdim olunmalıdır?

Cavab: Bildiririk ki, 2024-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, müəssisələr tərəfindən torpaq vergisi bəyannaməsi hesabat ili bitdikdən sonra növbəti ilin yanvar ayının 31-dək təqdim edilməlidir. Müəssisələr tərəfindən torpaq vergisi üzrə cari vergi ödənişləri 15 avqust və 15 noyabr tarixlərindən gec olmayaraq bərabər məbləğlərdə ödənilir. Hər ödəmənin məbləği əvvəlki vergi ilində hesablanmış vergi məbləğinin 1/2 hissəsini təşkil edir. Əvvəlki hesabat ilində torpaq vergisi ödəyicisi olmayan və növbəti ildə bu verginin ödəyicisi olan, habelə yeni yaradılmış və torpaq vergisi ödəyicisi olan müəssisələr torpaq sahələrini əldə etdikdən (o cümlədən dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlardan icarə və ya digər əsaslarla istifadə hüququ yarandıqdan) sonra bu maddədə müəyyən edilmiş müddətlərdən gec olmayaraq, hər ödəniş üzrə həmin torpaq sahələrinə görə hesablanmalı illik torpaq vergisi məbləğinin 50 faizi miqdarında cari vergi ödənişləri yerinə yetirilməlidirlər. Eyni zamanda, vergi ödəyicisinin hesabat dövründə torpaq sahəsinə mülkiyyət hüququ, habelə dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlardan icarə və ya digər əsaslarla istifadə hüququ yarandıqda və ya bu hüquqa xitam verildikdə, həmin torpaq sahəsinə münasibətdə vergi məbləğinin hesablanması bu torpaq sahəsinin vergi ödəyicisinin mülkiyyətinə (icarə və ya digər əsaslarla istifadəsinə) keçdiyi aydan sonrakı aydan etibarən mülkiyyətində (icarə və ya digər əsaslarla istifadəsində) olduğu ayların sayına mütənasib qaydada aparılır.

Qeyd olunanlara əsasən, yeni yaradılmış MMC tərəfindən hesabat dövründə mülkiyyət hüququ yaranan torpaq sahəsinə görə həmin torpaq sahəsinin hüquqi şəxsin mülkiyyətinə keçdiyi aydan sonrakı aydan etibarən mülkiyyətində olduğu ayların sayına mütənəsb olaraq, Vergi Məcəlləsinin 206.3-cü maddəsinə əsasən, torpaq vergisi hesablanır ($30 \times 10 / 12 \times 8 = 200$ manat), hesablanmış torpaq vergisi məbləğinin 50 faizi miqdarında cari vergi ödənişləri 15 avqust və 15 noyabr tarixlərindən gec olmayaraq yerinə yetirilir və hesabat ili bitdikdən sonra növbəti ilin yanvar ayının 31-dək torpaq vergisinin bəyannaməsi vergi orqanına təqdim edilir.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 208.2-ci, 208.5-1-ci və 208.5-2-ci maddələri

18. Fərdi sahibkar olaraq vergi qanunvericiliyi ilə bağlı Dövlət Vergi Xidmətinə təklif ünvanlamışam, lakin 1 ay keçməsinə baxmayaraq, müraciətin cavabı poçt ünvanıma göndərilməyib. Səbəbi bilmək istərdim.

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü ilin yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, vergi ödəyicilərdən daxil olan müraciətlər (təklif, ərizə, şikayət və s.) üzrə vergi orqanı tərəfindən verilən cavablar elektron üsulla vergi ödəyicisinin elektron kabinetinə göndərilir. Vergi ödəyicisinin müraciəti əsasında cavab sənədinin kağız daşıyıcıda olan surəti ona verilir. Odur ki, cavab sənədi ilə tanış olmaq üçün elektron kabinetinizə baxmağınız tövsiyə edilir. Cavab sənədinin kağız daşıyıcıda olan surətini əldə etmək üçün müraciət edə bilərsiniz.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 70.2-4-cü maddəsi

19. Müəssisəyə 2019-cu ildə səyyar vergi yoxlaması zamanı məcburi dövlət sosial sığorta haqlarının düzgün hesablanmaması ilə əlaqədar maliyyə sanksiyası tətbiq edilib. Həmin dövrdən 5 il keçdiyi halda, qeyd olunan borc məbləği silinə bilərmə?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 85.5-1-ci maddəsinin 2024-cü ilin yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, həmin Məcəllənin 85.4-cü və 85.5-ci maddələrində müddətlə bağlı müəyyən edilmiş məhdudiyyətlər məcburi dövlət sosial sığorta, işsizlikdən sığorta və icbari tibbi sığorta haqlarına (bu sığorta haqları ilə bağlı tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyaları və hesablanmış faizlər istisna olmaqla), habelə bu Məcəllənin 38.3.9-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş hallara münasibətdə tətbiq edilmir.

Belə ki, 2024-cü ilin yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin 85.5-1-ci maddəsində edilmiş dəyişikliklə bu Məcəllənin 85.4-cü və 85.5-ci maddələrində müddətlə bağlı müəyyən edilmiş məhdudiyyətlərin tətbiq olunmasında məcburi dövlət sosial sığorta, işsizlikdən sığorta və icbari tibbi sığorta haqları ilə bağlı tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyaları və hesablanmış faizlər istisna olunub.

Buna əsasən, səyyar vergi yoxlaması zamanı məcburi dövlət sosial sığorta haqqı ilə bağlı tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyası üzrə borc məbləği səyyar vergi yoxlamasının materiallarına baxılmanın nəticələri üzrə çıxarılmış qərarın tarixindən etibarən 5 il keçdiyi halda silinə bilər. Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 85.4-cü maddəsinə əsasən, vergi orqanları vergiyə cəlb edilən hesabat dövrü qurtardıqdan sonra 3 il ərzində vergi ödəyicisinin vergisini, faizləri və maliyyə sanksiyasını hesablamaq və hesablanmış məbləği yenidən hesablamaq, verginin, faizlərin və maliyyə sanksiyalarının hesablanmış (yenidən hesablanmış) məbləğini vergiyə cəlb edilən hesabat dövrü qurtardıqdan sonra (səyyar

vergi yoxlaması zamanı əlavə hesablanmış vergilər, faizlər və maliyyə sanksiyaları üzrə səyyar vergi yoxlamasının materiallarına baxılmanın nəticələri üzrə çıxarılmış qərarın tarixindən etibarən) 5 il ərzində tutmaq hüququna malikdirlər.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 85.4-cü və 85.5-1-ci maddələri

20. Mühasibi olduğum istehsal müəssisəsi balansında olan avadanlıqları sığorta şirkətində 01.02.2024 - 01.02.2026-ci illəri əhatə edən iki illik dövr üzrə sığortalayıb və sığorta şirkətinə 12.000 manat məbləğində sığorta haqqı ödəyib. Bu zaman müəssisə sığorta xərclərini gəlirdən necə çıxmalıdır?

Cavab: Bildiririk ki, 2024-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin 116.1-ci maddəsində edilmiş dəyişikliyə əsasən, öz işçilərinin xeyrinə əmlakın zərərdən sığortalanması, habelə xarici sığortaçılar ilə bağlanmış heyat sığortası müqavilələri üzrə sığorta haqları istisna olmaqla, sığorta haqları üzrə, həmçinin təkrarsığorta müqavilələrinə münasibətdə təkrarsığorta haqları üzrə öhdəliklər gəlirdən çıxılır və sığorta müqaviləsinin müddəti bir neçə hesabat dövrünü əhatə edirsə, çəkilən sığorta haqqı xərcləri həmin hesabat dövrləri üzrə onun hesablanması qaydasına müvafiq surətdə bölüşdürülür.

Buna əsasən, müəssisə tərəfindən çəkilmiş bir neçə hesabat dövrünü əhatə edən sığorta haqqı xərcləri hesabat dövrləri üzrə onun hesablanması qaydasına müvafiq surətdə bölüşdürülməklə gəlirdən çıxılır.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 116.1-ci maddəsi

21. Şirkətimiz startap layihəsi ilə bağlı aidiyyəti üzrə müraciət etməklə “Startap” şəhadətnaməsi əldə edib. Qanunvericilikdə kiçik sahibkar subyekti olan şirkətə 3 illik mənfəət vergisindən azadolma şamil edilir. Azadolma müddətində şirkətin balansında olan əsas vəsaitlərə münasibətdə amortizasiya ayırmaları Vergi Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş normalardan aşağı norma tətbiq olunmaqla növbəti illərə keçirilib. Bilmək istəyirəm ki, aşağı norma tətbiq edilməsi nəticəsində yaranan məbləğlər gələcək illərdə azadolma müddəti bitdikdən sonra gəlirdən çıxıla bilərmi?

Cavab: Bildiririk ki, 2024-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin 121.3-cü maddəsində edilmiş dəyişikliyə əsasən, vergi ödəyicisinin mənfəət (gəlir) vergisi üzrə güzəşt hüququ olduğu dövrdə amortizasiya və təmir xərcləri normalarından aşağı norma tətbiq olunması nəticəsində yaranan məbləğlər güzəşt hüququ başa çatdıqdan sonrakı illərin gəlirdən çıxılan məbləğlərinə əlavə edilmir.

Buna əsasən, şirkətinizə startap layihəsi üzrə innovasiya fəaliyyətindən əldə etdiyi mənfəətə azadolma tətbiq edilən dövrdə amortizasiya normalarından aşağı norma tətbiq olunması nəticəsində yaranmış məbləğlər güzəşt hüququ başa çatdıqdan sonrakı illərin gəlirdən çıxılan məbləğlərinə əlavə edilmir.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 121.3-cü maddəsi

22. Mən 2020-ci ildən tikinti materiallarının pərakəndə satışı ilə məşğulam və sadələşdirilmiş verginin ödəyicisiyəm. 2024-cü ilin may ayının 5-də könüllü olaraq 2022-ci il yanvarın 1-dən ƏDV qeydiyyatına düşmək üçün vergi orqanına ərizə təqdim etmişəm və vergi orqanı tərəfindən 2024-cü ilin may ayının 8-də ƏDV qeydiyyat bildirişi elektron qutuma göndərilib. Bu zaman mən əvvəlki dövrün gəlir vergisi bəyannamələrini vergi orqanına təqdim etməliyəmmi və gec təqdim etdiyimə görə maliyyə sanksiyası tətbiq olunacaqmı?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, mənfəət (gəlir) vergisi ödəyicisi olmayan vergi ödəyicisinin ƏDV qeydiyyatı bu Məcəllənin 157.3.3-cü maddəsinə uyğun olaraq keçmiş tarixlə aparıldıqda, vergi ödəyicisi qeydiyyat bildirişinin verildiyi tarixdən etibarən 90 gün müddətində bəyannaməni vergi orqanına təqdim etməyə borcludur.

Buna əsasən, keçmiş tarixlə könüllü ƏDV qeydiyyatına alındıqda ƏDV qeydiyyat bildirişinin verildiyi tarixdən etibarən tərəfinizdən 90 gün müddətində 2022-ci və 2023-cü illərin gəlir vergisinin bəyannamələri vergi orqanına təqdim olunmalıdır və müvafiq vergi bəyannamələri həmin müddətdə təqdim edilərsə, vergi orqanı tərəfindən maliyyə sanksiyası tətbiq olunmur.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 149.4-1-ci maddəsi

23. Mingəçevir şəhərində baş vermiş təbii fəlakət səbəbindən orada yerləşən bazarda bizim MMC-yə məxsus tikinti materialları mağazasında olan malların hamısı zay olub. Cəmiyyətin 2024-cü ilin fevralın 1-i tarixinə 8.000 manat vergi borcu mövcuddur, müəssisə məlum səbəblərdən ziyana düşdüyü üçün həmin borcu ödəyə bilmir. Bu halda, həmin vergi borcunu müəyyən müddət sonra ödəyə bilərikmi?

Cavab: Bildiririk ki, Vergi Məcəlləsinin 85.6.1-ci maddəsinə əsasən, təbii fəlakət, təhlükə potensialı obyektlərdə baş verən qəzalar və ya digər qarşısızalmaz qüvvə nəticəsində vergi ödəyicisinə zərər dəydikdə vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi müddətləri Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş müddətdən daha gec müddətə dəyişdirilə bilər. Bu halda, vergi ödəyicisi hadisənin baş verməsi və onun nəticəsində dəymiş zərərin məbləği barədə müvafiq dövlət orqanlarının arayışlarını təqdim etməlidir. Eyni zamanda, Vergi Məcəlləsinə 2024-cü ilin yanvarın 1-dən qüvvəyə minmiş müddəalarına əsasən, həmin Məcəllənin 85.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş əsaslar olduğu halda, vergi ödəyicisi vergi öhdəliyinin yerinə yetirilməsi müddətinin uzadılması məqsədilə müraciətdə göstərilən vergi borcunun 10 faizini ödəməlidir. Bu Məcəllənin 85.9-3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş ödəniş edilmədiyi təqdirdə, vergi öhdəliyinin yerinə yetirilməsi müddəti uzadıla bilməz.

Qeyd olunanlara əsasən, MMC tərəfindən təbii fəlakətin baş verməsi və onun nəticəsində dəymiş zərərin məbləği barədə müvafiq dövlət orqanlarının arayışları vergi orqanına təqdim edilməklə və müraciətdə göstərilən vergi borcunun 10 faizi ödənilməklə müəssisənin vergi öhdəliyinin yerinə yetirilməsi müddəti uzadıla bilər.

Əsas: Vergi Məcəlləsinin 85.6-cı və 85.9-3-cü maddələri

AZ1029, Azərbaycan, Bakı, Heydər Əliyev prospekti, 155
Tel.: (+994 12) 403 89 70; Faks: (+994 12) 403 89 71
E-poçt: office@taxes.gov.az

www.taxes.gov.az

